

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, 22.5.2018
COM(2018) 271 final

2018/0127 (NLE)

Πρόταση

ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

σχετικά με συστήματα προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας υψηλής ποιότητας

{SWD(2018) 173 final}

ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

1. ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

• Αιτιολόγηση και στόχοι της πρότασης

Τα πρώτα έτη της ζωής του ανθρώπου¹ είναι τα πιο διαπλαστικά για την ανάπτυξη των θεμελιωδών δεξιοτήτων και των μαθησιακών κλίσεων που επηρεάζουν σε μεγάλο βαθμό τις μετέπειτα εκπαιδευτικές και επαγγελματικές προοπτικές, καθώς και τα ευρύτερα επιτεύγματα και την ικανοποίησή του από τη ζωή.

Ο ευρωπαϊκός πυλώνας κοινωνικών δικαιωμάτων² ορίζει ότι τα παιδιά θα πρέπει να έχουν δικαίωμα σε οικονομικά προσιτή και καλής ποιότητας προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα. Στη συνέχεια αναφέρει ότι τα παιδιά από μειονεκτούντα περιβάλλοντα έχουν δικαίωμα σε ειδικά μέτρα για την ενίσχυση της ισότητας των ευκαιριών.

Στην ανακοίνωσή της σχετικά με την ισχυροποίηση της ευρωπαϊκής ταυτότητας μέσω της εκπαίδευσης και του πολιτισμού³, η Επιτροπή περιγράφει το όραμα ενός Ευρωπαϊκού Χώρου Εκπαίδευσης, όπου η ποιοτική και χωρίς αποκλεισμούς εκπαίδευση, κατάρτιση και έρευνα δεν θα παρεμποδίζονται από σύνορα και οι άνθρωποι θα μπορούν να επωφελούνται από την πλούσια εκπαιδευτική προσφορά στην Ένωση. Η προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα υψηλής ποιότητας⁴ αποτελεί μέρος αυτού του οράματος, καθώς θέτει τα θεμέλια για περαιτέρω μάθηση⁵ και για τη διαμόρφωση ταυτότητας και πνεύματος συμμετοχής στα κοινά.

Οι υπηρεσίες υψηλής ποιότητας διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο στη βελτίωση των εκπαιδευτικών αποτελεσμάτων, συμπεριλαμβανομένης της ανάπτυξης κοινωνικών ικανοτήτων. Έρευνες καταδεικνύουν ότι η συμμετοχή σε υψηλής ποιότητας προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα οδηγεί σε υψηλότερο επίπεδο επίτευξης βασικών δεξιοτήτων και αποτελεί ισχυρό μέτρο πρόληψης της πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου⁶. Το διεθνές πρόγραμμα του ΟΟΣΑ για τη διεθνή αξιολόγηση μαθητών, PISA, δείχνει επίσης ότι οι μαθητές που έχουν λάβει προσχολική εκπαίδευση για περισσότερο από ένα έτος έχουν υψηλότερες επιδόσεις στα μαθηματικά στην ηλικία των 15 ετών. Οι μαθητές που δεν είχαν λάβει προσχολική εκπαίδευση έχουν τριπλάσιες πιθανότητες να έχουν χαμηλές επιδόσεις σε

¹ Στο πλαίσιο της παρούσας σύστασης, ο όρος «προσχολική ηλικία» αναφέρεται στα έξι πρώτα έτη της ζωής.

² Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (2017), Διοργανική διακήρυξη για τον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-13129-2017-INIT/el/pdf>

³ Ανακοίνωση της Επιτροπής (2017) Ισχυροποίηση της ευρωπαϊκής ταυτότητας μέσω της εκπαίδευσης και του πολιτισμού - Η συμβολή της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στη σύνοδο των ηγετών στο Γκέτεμποργκ, 17 Νοεμβρίου 2017, [COM\(2017\)673 final](https://ec.europa.eu/education/policies/early-childhood/2017-11-17-com-2017-673-final_en).

⁴ Η προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα αναφέρεται σε οποιοδήποτε ρυθμιζόμενο σύστημα το οποίο παρέχει εκπαίδευση και φροντίδα για τα παιδιά, από τη γέννησή τους έως την ηλικία υποχρεωτικής πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης –ανεξάρτητα από το περιβάλλον, τη χρηματοδότηση, το ωράριο λειτουργίας ή το περιεχόμενο του προγράμματος– και περιλαμβάνει την παροχή ημερήσιας φροντίδας σε ειδικά κέντρα ή στο οικογενειακό περιβάλλον· την παροχή ιδιωτικά και δημόσια χρηματοδοτούμενης αγωγής· την παροχή προσχολικής και νηπιακής αγωγής.

⁵ Stringher, C. (2016), Assessment of learning to learn in early childhood: an Italian framework. Italian Journal of Sociology of Education, 1/2016.

⁶ Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2014), Study on the effective use of early childhood education and care in preventing early school leaving, <https://publications.europa.eu/el/publication-detail/-/publication/7548dd37-c626-4e2d-bd70-625edf707adc/language-en>.

σύγκριση με εκείνους που είχαν λάβει προσχολική εκπαίδευση για περισσότερο από ένα έτος⁷.

Η προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα χωρίς αποκλεισμούς συμβάλλει σε μεγάλο βαθμό στην αντιμετώπιση της ανισότητας και του κοινωνικού αποκλεισμού. Χωρίς προσχολική εκπαίδευση υψηλής ποιότητας, δημιουργείται από μικρή ηλικία ένα χάσμα ανάπτυξης και δεξιοτήτων μεταξύ των παιδιών με διαφορετικό κοινωνικοοικονομικό υπόβαθρο⁸, με αποτέλεσμα να διαιωνίζεται ο κύκλος της διαγενεακής μεταβίβασης της μειονεξίας. Οι εμπειρίες που έχουν αποκτηθεί στον τομέα της προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας αποτελούν ευκαιρία πρόληψης και μετριασμού των μειονεκτημάτων για παιδιά που προέρχονται από μειονεκτούσες κοινότητες Ρομά και από οικογένειες μεταναστών. Σύμφωνα με στοιχεία ερευνών, προκύπτει ότι μεταξύ παιδιών που προέρχονται από οικογένειες μεταναστών με συγκρίσιμες συνθήκες, τα παιδιά που έλαβαν προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα στη χώρα υποδοχής σημειώνουν καλύτερες επιδόσεις στην ανάγνωση⁹. Επιπλέον, οι υψηλής ποιότητας υπηρεσίες προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας έχουν θετικό αντίκτυπο στη συμμετοχή των γονέων στην αγορά εργασίας και σαφή οφέλη για την επίτευξη μεγαλύτερης ισότητας των φύλων.

Στόχος της παρούσας πρότασης σύστασης του Συμβουλίου είναι να στηρίζει τα κράτη μέλη στις προσπάθειές τους να βελτιώσουν την πρόσβαση στα οικεία συστήματα προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας, καθώς και την ποιότητα αυτών των συστημάτων, αναγνωρίζοντας παράλληλα ότι τα κράτη μέλη έχουν την πρωταρχική αρμοδιότητα σε αυτόν τον τομέα. Επιδιώκει να εδραιώσει στην Ευρώπη μια κοινή αντίληψη του τι σημαίνει ποιότητα στην προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα. Παρουσιάζει εργαλεία και παραδείγματα πολιτικής ώστε να στηρίζει τα κράτη μέλη στις φιλοδοξίες τους να διασφαλίσουν συστήματα και υπηρεσίες υψηλής ποιότητας και χωρίς αποκλεισμούς. Σύμφωνα με μια πρόσφατη επισκόπηση πολιτικής¹⁰, οι χώρες που ακολουθούν στρατηγική προσέγγιση ως προς την ποιότητα σημειώνουν μεγαλύτερη πρόοδο συγκριτικά με άλλες όσον αφορά την ανάπτυξη και τη βελτίωση των οικείων συστημάτων προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας. Ωστόσο, ελάχιστα μόνο κράτη μέλη έχουν θεσπίσει πλαίσιο ποιότητας ή ισοδύναμο έγγραφο πολιτικής το οποίο να διέπει τα συστήματα αγωγής. Για τον λόγο αυτόν, στην παρούσα πρόταση παρουσιάζονται τα βασικά στοιχεία ενός πλαισίου ποιότητας όσον αφορά την προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα, το οποίο μπορεί να αποτελέσει πηγή έμπνευσης για τα κράτη μέλη κατά τον στρατηγικό σχεδιασμό αυτών των υπηρεσιών.

Στις περισσότερες χώρες της ΕΕ, ούτε η ποιότητα ούτε ο αριθμός των θέσεων ανταποκρίνονται στις προσδοκίες. Σήμερα, υπάρχουν περισσότερα από 32 εκατομμύρια παιδιά κάτω της ηλικίας υποχρεωτικής εκπαίδευσης στην ΕΕ, αλλά μόνο τα 15 εκατομμύρια

⁷ ΟΟΣΑ (2016), Low-performing students: why they fall behind and how to help them succeed <https://www.mecd.gob.es/dctm/inee/internacional/low-performers-ebook-final.pdf?documentId=0901e72b82011e68>.

⁸ Σύμφωνα με τις πλέον πρόσφατες έρευνες, αυτό μπορεί να φανεί ήδη από την ηλικία των 12 μηνών: Hurt H. και Betancourt M. (2017), Turning 1 Year of Age in a Low Socioeconomic Environment: A Portrait of Disadvantage, Journal of Developmental & Behavioral Pediatrics: Τόμος 38 – Τεύχος 7 – σελ. 493–500.

⁹ ΟΟΣΑ και Ευρωπαϊκή Ένωση (2015), Indicators of Immigrant Integration 2015, Settling In, <http://www.oecd.org/els/mig/Indicators-of-Immigrant-Integration-2015.pdf>.

¹⁰ Lazzari A. κ.ά. (2017), The current state of national ECEC quality frameworks, or equivalent strategic policy documents, governing ECEC quality in EU Member States, NESSET II report, <http://nesetweb.eu/en/library/the-current-state-of-national-ecec-quality-frameworks-or-equivalent-strategic-policy-documents-governing-ecec-quality-in-eu-member-states/>.

περίπου από αυτά λαμβάνουν προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα¹¹. Παρότι εναπόκειται στους γονείς να επιλέξουν αν θα χρησιμοποιήσουν αυτές τις υπηρεσίες ή όχι, η ζήτηση για θέσεις σε ολόκληρη την Ευρώπη είναι μεγαλύτερη από την προσφορά.

Το ευρωπαϊκό κριτήριο αναφοράς που έχει θεσπιστεί βάσει του στρατηγικού πλαισίου συνεργασίας στον τομέα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης¹² ορίζει ότι τουλάχιστον το 95 % των παιδιών ηλικίας από τεσσάρων ετών μέχρι την ηλικία έναρξης της υποχρεωτικής πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης θα πρέπει να λαμβάνει προσχολική εκπαίδευση. Αυτό το κριτήριο αναφοράς έχει σχεδόν επιτευχθεί¹³. Ο στόχος που συμφωνήθηκε στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Βαρκελώνης το 2002 (με στόχο τη βελτίωση της συμμετοχής των γυναικών στην αγορά εργασίας) όριζε ότι το 33 % των παιδιών ηλικίας κάτω των τριών ετών και το 90 % των παιδιών ηλικίας από τριών ετών μέχρι την ηλικία υποχρεωτικής σχολικής φοίτησης θα πρέπει να έχουν πρόσβαση σε αυτές τις υπηρεσίες. Παράλληλα με την παρούσα πρόταση, παρουσιάζεται και μια αξιολόγηση αυτών των στόχων¹⁴.

Η ποιότητα της παρεχόμενης αγωγής είναι συχνά ανεπαρκής και διαφέρει σημαντικά τόσο στο εσωτερικό κάθε χώρας όσο και μεταξύ των χωρών, μεταξύ ιδιωτικών και δημόσιων φορέων, μεταξύ αστικών και αγροτικών ή απομακρυσμένων περιοχών, καθώς και μεταξύ ηλικιακών ομάδων (0-3 και 3-6 ετών)¹⁵.

Οι επιπτώσεις της έλλειψης διαθέσιμων και οικονομικά προσιτών θέσεων και της χαμηλής ποιότητας των υπηρεσιών είναι εκτεταμένες¹⁶. Η περιορισμένη διαθεσιμότητα και/ή η οικονομική προσιτότητα υπηρεσιών υψηλής ποιότητας αποτελεί ιδιαίτερη πρόκληση για τα παιδιά που βρίσκονται σε μειονεκτική θέση ήδη από την αρχή της ζωής τους, λόγω διαφόρων παραγόντων, όπως η φτώχεια, η αναπηρία, οι διακρίσεις ή η καταγωγή από οικογένειες Ρομά ή μεταναστών. Στη σημερινή Ευρώπη, τα παιδιά που μεγαλώνουν σε συνθήκες φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού είναι λιγότερο πιθανό απ' ό,τι οι εύποροι συνομήλικοί τους να έχουν καλή επίδοση στο σχολείο, να έχουν καλή υγεία και να αξιοποιήσουν το πλήρες δυναμικό τους αργότερα στη ζωή τους¹⁷.

¹¹ Ευρωπαϊκό Κέντρο Πολιτικής Στρατηγικής (2017), 10 Trends Transforming the Education as We Know It. https://ec.europa.eu/epsc/publications/other-publications/10-trends-transforming-education-we-know-it_en.

¹² Ευρωπαϊκή Επιτροπή / EUROSTAT, Your key data to European statistics – European benchmarks, <http://ec.europa.eu/eurostat/web/education-and-training/eu-benchmarks>.

¹³ Σύμφωνα με την πλέον πρόσφατη έκθεση παρακολούθησης της εκπαίδευσης και της κατάρτισης του 2017, το 94,8 % των παιδιών ηλικίας από τεσσάρων ετών μέχρι την ηλικία έναρξης της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης (ISCED 1) συμμετέχουν στην εκπαίδευση, http://ec.europa.eu/education/sites/education/files/monitor2017_en.pdf.

¹⁴ Έκθεση της Επιτροπής σχετικά με την ανάπτυξη εγκαταστάσεων παιδικής φροντίδας για μικρά παιδιά, με σκοπό την ενίσχυση της συμμετοχής των γυναικών στην εργασία, τη διευκόλυνση της ισορροπίας μεταξύ επαγγελματικής και προσωπικής ζωής των εργαζομένων γονέων και την προώθηση της βιώσιμης και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξης στην Ευρώπη («στόχοι της Βαρκελώνης»), COM(2018) 273 final· <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52018DC0273&rid=1>

¹⁵ Lazzari, A., Vandenbroeck, M. (2013), Accessibility of ECEC for children from ethnic minority and low-income families https://www.researchgate.net/publication/236347188_Accessibility_of_Early_Childhood_Education_and_Care_ECEC_for_children_from_ethnic_minority_and_low-income_families; Έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής (2017) Taking stock of the 2013 Recommendation on Investing in children: breaking the cycle of disadvantage, SWD (2017) 258.

¹⁶ Vandenbroeck M. κ.ά. (2018), Benefits of early childhood education and care and the conditions for obtaining them, Έκθεση του EENNEE, <https://publications.europa.eu/el/publication-detail/-/publication/14194adc-fc04-11e7-b8f5-01aa75ed71a1/language-en>· βλέπε επίσης Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2016) Employment and Social Developments in Europe 2015.

¹⁷ Σύσταση της Επιτροπής (2013), Επένδυση στα παιδιά: Σπάζοντας τον κύκλο της μειονεξίας, (2013/112/EE) EE L 59 της 2.3.2013.

- **Συνέπεια με τις ισχύουσες διατάξεις στον τομέα πολιτικής**

Η ανάγκη βελτίωσης της πρόσβασης και της ποιότητας της προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας υπογραμμίστηκε εξίσου έντονα στην ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με την ανάπτυξη των σχολείων και την άριστη διδασκαλία¹⁸ καθώς και στα σχετικά συμπεράσματα του Συμβουλίου για την ανάπτυξη των σχολείων και την άριστη διδασκαλία¹⁹.

Η σύσταση της Επιτροπής με τίτλο «Επένδυση στα παιδιά: Σπάζοντας τον κύκλο της μειονεξίας»²⁰ επισημάνει πόσο σημαντικό είναι να παρέχεται πρόσβαση σε προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα υψηλής ποιότητας χωρίς αποκλεισμούς· να διασφαλίζεται η οικονομική προσιτότητα και να προσαρμόζεται η παροχή των υπηρεσιών αυτών στις ανάγκες των οικογενειών, λαμβανομένων ιδιαίτερος υπόψη των αναγκών των μειονεκτούντων παιδιών.

Τον Ιανουάριο του 2018 η Επιτροπή εξέδωσε πρόταση σύστασης του Συμβουλίου σχετικά με τις βασικές ικανότητες της διά βίου μάθησης²¹, η οποία αναφέρεται στην προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα, καθώς και στη σημασία της υποστήριξης της ανάπτυξης ικανοτήτων στην προσχολική εκπαίδευση, με ιδιαίτερη έμφαση στις κοινωνικές και συναισθηματικές ικανότητες.

Η Επιτροπή εξέδωσε επίσης πρόταση σύστασης του Συμβουλίου για την προώθηση των κοινών αξιών, της εκπαίδευσης χωρίς αποκλεισμούς και της ευρωπαϊκής διάστασης της διδασκαλίας²². Στην εν λόγω πρόταση τονίζεται η σημασία της παροχής εκπαίδευσης χωρίς αποκλεισμούς για όλους τους μαθητές από νεαρή ηλικία.

- **Συνέπεια με άλλες πολιτικές της Ένωσης**

Η πρόταση συνδέεται στενά με τον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων²³, ο οποίος αναγνωρίζει στο πλαίσιο της αρχής 11 το δικαίωμα των παιδιών σε οικονομικά προσιτή και καλής ποιότητας προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα.

Η διαθεσιμότητα, η προσβασιμότητα και η οικονομική προσιτότητα υποδομών φροντίδας παιδιών υψηλής ποιότητας είναι επίσης βασικοί παράγοντες που επιτρέπουν στους γονείς να συμμετέχουν στην αγορά εργασίας. Σε έκθεση την οποία δημοσίευσε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή σχετικά με τους στόχους που συμφωνήθηκαν από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Βαρκελώνης το 2002 αξιολογείται η πρόοδος που έχει σημειωθεί στα κράτη μέλη²⁴.

¹⁸ Ανακοίνωση της Επιτροπής (2017), Ανάπτυξη των σχολείων και άριστη διδασκαλία για μια καλή αρχή στη ζωή, [COM\(2017\)248](#).

¹⁹ Συμπεράσματα του Συμβουλίου για την ανάπτυξη των σχολείων και την άριστη διδασκαλία, [2017/C 421/03](#).

²⁰ Σύσταση της Επιτροπής, της 20ής Φεβρουαρίου 2013, Επένδυση στα παιδιά: Σπάζοντας τον κύκλο της μειονεξίας, (2013/112/ΕΕ) ΕΕ L 59 της 2.3.2013.

²¹ Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2018), Πρόταση σύστασης του Συμβουλίου σχετικά με τις βασικές ικανότητες της διά βίου μάθησης, [COM\(2018\)24](#).

²² Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2018), Πρόταση σύστασης του Συμβουλίου για την προώθηση των κοινών αξιών, της εκπαίδευσης χωρίς αποκλεισμούς και της ευρωπαϊκής διάστασης της διδασκαλίας. [COM \(2018\)23 final](#).

²³ Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (2017), Διοργανική διακήρυξη για τον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων, <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-13129-2017-INIT/el/pdf>

²⁴ Έκθεση της Επιτροπής σχετικά με την ανάπτυξη εγκαταστάσεων παιδικής φροντίδας για μικρά παιδιά, με σκοπό την ενίσχυση της συμμετοχής των γυναικών στην εργασία, τη διευκόλυνση της ισορροπίας μεταξύ επαγγελματικής και προσωπικής ζωής των εργαζομένων γονέων και την προώθηση της βιώσιμης και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξης στην Ευρώπη («στόχοι της Βαρκελώνης»), COM(2018) 273 final· <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52018DC0273&rid=1>

Η ανακοίνωση για την ισορροπία μεταξύ επαγγελματικής και ιδιωτικής ζωής²⁵ αναγνωρίζει την ανάγκη για παροχή επίσημων υπηρεσιών φροντίδας καλής ποιότητας σε ολόκληρη την Ευρώπη, με στόχο την άρση των εμποδίων στην απασχόληση, ιδίως για τις γυναίκες. Έχει τη δυναμική να συμβάλει στην αύξηση της συμμετοχής των γυναικών στην αγορά εργασίας και της ισότιμης οικονομικής ανεξαρτησίας γυναικών και ανδρών, προτεραιότητα η οποία ορίζεται στη στρατηγική δέσμευση της Επιτροπής για την ισότητα των φύλων 2016-2019²⁶. Συνεπώς, η πρωτοβουλία συμβάλλει αφενός στους προβλεπόμενους στη Συνθήκη στόχους²⁷ για την ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών όσον αφορά τις ευκαιρίες στην αγορά εργασίας και αφετέρου στην προώθηση υψηλού επιπέδου απασχόλησης στην Ένωση.

Το πλαίσιο της ΕΕ για εθνικές στρατηγικές ένταξης των Ρομά²⁸ και η σύσταση του Συμβουλίου του 2013 για αποτελεσματικά μέτρα ένταξης των Ρομά²⁹ στα κράτη μέλη καλούσαν τα κράτη μέλη να διευρύνουν την πρόσβαση στην προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα και να βελτιώσουν την ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών, καθώς και να στηρίζουν ειδικότερα τα παιδιά Ρομά.

Στο σχέδιο δράσης για την ένταξη των υπηκόων τρίτων χωρών³⁰ και στην ανακοίνωση σχετικά με την προστασία των παιδιών-μεταναστών³¹ αναγνωρίστηκε ότι η προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα είναι θεμελιώδους σημασίας για την ένταξη οικογενειών και παιδιών από τρίτες χώρες. Η πρωτοβουλία συμβάλλει στην άρση των εμποδίων για τη συμμετοχή κοριτσιών και αγοριών που είναι υπήκοοι τρίτων χωρών στην προσχολική εκπαίδευση, με στόχο να διασφαλιστεί ότι δίνεται σε όλα τα παιδιά η ευκαιρία να αξιοποιήσουν πλήρως τις δυνατότητές τους και να υποστηριχθεί η ένταξη των παιδιών-μεταναστών.

Η διαδικασία του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου έχει δώσει εξέχουσα προσοχή στο ζήτημα της προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας, ενώ αρκετά κράτη μέλη έχουν λάβει ειδικές συστάσεις ανά χώρα σχετικά με τη φροντίδα των παιδιών και την εκπαίδευση χωρίς αποκλεισμούς. Στις κατευθυντήριες γραμμές για την απασχόληση υπογραμμίζεται η σημασία της πρόσβασης σε οικονομικά προσιτή, ποιοτική προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα. Στην ετήσια επισκόπηση της ανάπτυξης για το 2018 γίνεται λόγος για τη σημασία της από την άποψη των πολιτικών για τις ίσες ευκαιρίες, για την κοινωνική ένταξη και για την ισορροπία μεταξύ επαγγελματικής και ιδιωτικής ζωής. Στην κοινή έκθεση για την απασχόληση του 2018 γίνεται επίσης αναφορά στην πρόοδο των κρατών μελών σε αυτόν τον τομέα, ειδικότερα με την παρακολούθηση της πρόσβασης σε προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα για τα παιδιά ηλικίας κάτω των 3 ετών, στο πλαίσιο του πίνακα αποτελεσμάτων στον κοινωνικό τομέα βάσει του πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων³². Θα πρέπει να προωθείται ο συνδυασμός

²⁵ Ανακοίνωση της Επιτροπής (2017), Πρωτοβουλία με στόχο τη στήριξη της ισορροπίας μεταξύ επαγγελματικής και ιδιωτικής ζωής για τους εργαζόμενους γονείς και φροντιστές, [COM\(2017\)252 final](#).

²⁶ Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2015), Strategic Engagement for Gender Equality 2016-2019, https://ec.europa.eu/anti-trafficking/eu-policy/strategic-engagement-gender-equality-2016-2019_en

²⁷ Άρθρο 153 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ).

²⁸ Ανακοίνωση της Επιτροπής (2011), Πλαίσιο της ΕΕ για εθνικές στρατηγικές ένταξης των Ρομά μέχρι το 2020 [COM\(2011\)173](#).

²⁹ Σύσταση του Συμβουλίου, της 9ης Δεκεμβρίου 2013, για αποτελεσματικά μέτρα ένταξης των Ρομά στα κράτη μέλη, https://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/lsa/139979.pdf.

³⁰ Ανακοίνωση της Επιτροπής (2016), Σχέδιο δράσης για την ένταξη των υπηκόων τρίτων χωρών, [COM\(2016\)377 final](#).

³¹ Ανακοίνωση της Επιτροπής (2017), Η προστασία των παιδιών-μεταναστών, [COM\(2017\)211 final](#).

³² Social Scoreboard. Monitoring EU Member States Performance under the European Pillar of Social Rights, https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/social-scoreboard-2018-country-reports_en.pdf

επαγγελματικής και οικογενειακής ζωής, ιδίως μέσω της πρόσβασης σε υπηρεσίες μακροχρόνιας φροντίδας και σε οικονομικά προσιτή προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα.

Τέλος, τα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία διαδραματίζουν επίσης σημαντικό ρόλο, στηρίζοντας επενδύσεις σε προσβάσιμες, οικονομικά προσιτές και ποιοτικές υποδομές και υπηρεσίες.

2. ΝΟΜΙΚΗ ΒΑΣΗ, ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΑΝΑΛΟΓΙΚΟΤΗΤΑ

• Νομική βάση

Η πρωτοβουλία συνάδει με το άρθρο 165 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το άρθρο 165 παράγραφος 1 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης ορίζει ότι «η Ένωση συμβάλλει στην ανάπτυξη παιδείας υψηλού επιπέδου, ενθαρρύνοντας τη συνεργασία μεταξύ κρατών μελών και, αν αυτό απαιτείται, υποστηρίζοντας και συμπληρώνοντας τη δράση τους, σεβόμενη ταυτόχρονα πλήρως την αρμοδιότητα των κρατών μελών για το περιεχόμενο και την οργάνωση του εκπαιδευτικού συστήματος».

Η πρωτοβουλία δεν προτείνει επέκταση της κανονιστικής εξουσίας της ΕΕ ή δεσμευτικές υποχρεώσεις στα κράτη μέλη. Τα κράτη μέλη θα αποφασίσουν, σύμφωνα με τις εθνικές τους συνθήκες, πώς μπορούν να αξιοποιήσουν με τον καλύτερο δυνατό τρόπο τη σύσταση του Συμβουλίου.

• Επικουρικότητα (σε περίπτωση μη αποκλειστικής αρμοδιότητας)

Η Επιτροπή αναλαμβάνει δράση με στόχο να ενθαρρύνει περαιτέρω τη συνεργασία των κρατών μελών στον τομέα της προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας³³, σε συνέχεια των σημαντικών αποτελεσμάτων που έχουν ήδη επιτευχθεί, συμπεριλαμβανομένης ιδίως της πρότασης εμπειρογνομόνων του 2014 για ένα πλαίσιο ποιότητας για την προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα³⁴.

Η προστιθέμενη αξία της δράσης σε επίπεδο ΕΕ έγκειται στην ικανότητα της ΕΕ:

- Να αξιοποιεί τη γνώση και την εμπειρογνομία στο εσωτερικό της Ένωσης και να συνεχίζει τη συνεργασία στη βάση του προτεινόμενου πλαισίου ποιότητας ως κοινού εργαλείου αναφοράς.
- Να στηρίζει περαιτέρω τα κράτη μέλη στις προσπάθειές τους να μεταρρυθμίσουν την παροχή υπηρεσιών τους.
- Να υποστηρίζει τις προσπάθειες των κρατών μελών παρέχοντας ευρωπαϊκά εργαλεία, όπως οι δηλώσεις ποιότητας.

• Αναλογικότητα

Η πρόταση προβλέπει συστάσεις σύμφωνα με τις πέντε διαστάσεις του πλαισίου ποιότητας, συνοδευόμενες από επιλογές για πολιτικές λύσεις στις κύριες προκλήσεις του τομέα. Με αυτόν τον τρόπο, τα κράτη μέλη θα έχουν τη δυνατότητα να αξιοποιήσουν τη σύσταση του Συμβουλίου ανάλογα με το ιδιαίτερο πλαίσιο συνθηκών τους. Κάθε κράτος μέλος αποφασίζει

³³ Κοινή έκθεση για το 2015 του Συμβουλίου και της Επιτροπής σχετικά με την εφαρμογή του στρατηγικού πλαισίου για την ευρωπαϊκή συνεργασία στον τομέα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης (ΕΚ 2020), *Νέες προτεραιότητες για την ευρωπαϊκή συνεργασία στον τομέα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης*, [2015/C 417/04](#).

³⁴ Θεματική ομάδα εργασίας για την προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα (2014), *Proposal for key principles of a Quality Framework for Early Childhood Education and Care*, http://ec.europa.eu/assets/eac/education/policy/strategic-framework/archive/documents/ecec-quality-framework_en.pdf.

για την προσέγγιση που θα ακολουθήσει προκειμένου να επιφέρει βελτιώσεις στο αντίστοιχο σύστημά του.

- **Επιλογή της νομικής πράξης**

Η σύσταση του Συμβουλίου αποτελεί την κατάλληλη νομική πράξη στον τομέα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης, όπου η ΕΕ έχει υποστηρικτική αρμοδιότητα, και χρησιμοποιείται συχνά για την ευρωπαϊκή δράση στους τομείς της εκπαίδευσης και της κατάρτισης. Ως νομική πράξη, αντικατοπτρίζει τη δέσμευση των κρατών μελών να εφαρμόσουν τα μέτρα που περιλαμβάνονται στο κείμενο και παρέχει ισχυρότερη πολιτική βάση για συνεργασία στον εν λόγω τομέα, ενώ παράλληλα σέβεται πλήρως την αρμοδιότητα των κρατών μελών στον τομέα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης.

3. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΩΝ ΕΚ ΤΩΝ ΥΣΤΕΡΩΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΕΩΝ, ΤΩΝ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΕΩΝ ΜΕ ΤΑ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΜΕΝΑ ΜΕΡΗ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΚΤΙΜΗΣΕΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ

- **Εκ των υστέρων αξιολογήσεις / έλεγχοι καταλληλότητας της ισχύουσας νομοθεσίας**

Ανευ αντικειμένου.

- **Διαβουλεύσεις με τα ενδιαφερόμενα μέρη**

Τον Δεκέμβριο του 2016 250 εμπειρογνώμονες, υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής και επαγγελματίες παρακολούθησαν το συνέδριο με τίτλο «A Great start in life! The best possible education in the early years» (Μια εξαιρετική αρχή στη ζωή! Η καλύτερη δυνατή εκπαίδευση στα πρώτα χρόνια της ζωής). Τα συμπεράσματα από το συνέδριο³⁵ ελήφθησαν δεόντως υπόψη για τη σύνταξη της παρούσας πρότασης. Επιπλέον, ελήφθησαν υπόψη τα σχετικά πορίσματα που προέκυψαν κατά τη διάρκεια των δημόσιων διαβουλεύσεων σχετικά με την πρωτοβουλία για την ισορροπία μεταξύ επαγγελματικής και ιδιωτικής ζωής³⁶ και τον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων³⁷.

Σε συνέχεια μιας σειράς προηγούμενων διαβουλεύσεων σχετικά με προτάσεις για τις βασικές αρχές ενός πλαισίου ποιότητας για την προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα³⁸, η Επιτροπή διοργάνωσε μια στοχευμένη συνεδρίαση διαβούλευσης με τα ενδιαφερόμενα μέρη στις 31 Ιανουαρίου 2018. Συμμετείχαν εκπρόσωποι από ευρύ φάσμα οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών, καθώς και εκπρόσωποι των κρατών μελών, καλύπτοντας οργανώσεις που εργάζονται στον τομέα της εκπαίδευσης και της διά βίου μάθησης, της προστασίας των παιδιών και των δικαιωμάτων των παιδιών, ενώσεις γονέων και οικογενειών, δίκτυα για την αντιμετώπιση των κοινωνικών ανισοτήτων, υπηρεσίες ειδικής αγωγής και αναπηρίας και ενώσεις διδασκόντων. Η συνεδρίαση των ενδιαφερόμενων μερών επιβεβαίωσε και

³⁵ Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2016), Great Start in Life. Conference Report, https://ec.europa.eu/education/sites/education/files/great-start-life-report_en.pdf

³⁶ Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2017), Report on the public consultation on possible action addressing the challenges of work-life balance faced by working parents and caregivers, <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1311&langId=el&moreDocuments=yes>.

³⁷ Δημόσια διαβούλευση για τον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων, <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=el&catId=699&consultId=22&visib=0&furtherConsult=yes>.

³⁸ Για παράδειγμα: Ευρωπαϊκή Ομοσπονδία Παρόχων Υπηρεσιών σε Άτομα με Αναπηρία (2016), Statement on Early Childhood Intervention, http://www.easped.eu/sites/default/files/sites/default/files/Policy/Education/easped_statement_on_early_childhood_intervention.pdf, Ευρωπαϊκή Ένωση Γονέων (2015) The Best Interest of the Young Child: Position Paper on Early Childhood Education and Care Needs and Provisions from the Parents' Perspective.

επικρότησε τη συνολική προσέγγιση, παρέχοντας ταυτόχρονα περαιτέρω στοιχεία για τις τρέχουσες προκλήσεις και τις πιθανές λύσεις στον κλάδο.

- Τα ενδιαφερόμενα μέρη επισήμαναν την ανάγκη για κοινωνική ένταξη καθώς και για τον προσδιορισμό συγκεκριμένων ομάδων παιδιών (ή οικογενειών) προκειμένου να διασφαλιστεί ότι δεν θα μείνουν στο περιθώριο. Υπενθύμισαν πόσο σημαντικό είναι να παρέχεται σταθερή ποιότητα παντού, μεταξύ άλλων και στις αγροτικές περιοχές, καθώς και να τίθενται στο επίκεντρο οι ανάγκες των παιδιών και να συμπεριλαμβάνονται κατάλληλοι στόχοι και σκοποί ανάλογα με την ηλικία, όπως επίσης και να δίνεται έμφαση στη μάθηση με βάση το παιχνίδι.
- Επίσης, τα ενδιαφερόμενα μέρη επισήμαναν την ανάγκη να αναγνωριστεί ότι το πλαίσιο ποιότητας δεν προορίζεται απλώς να θέσει ελάχιστα πρότυπα, καθώς και ότι τα κράτη μέλη θα πρέπει να ενθαρρύνονται να παρέχουν υπηρεσίες υψηλής ποιότητας. Επιπλέον, η σύσταση του Συμβουλίου αναμένεται να προσφέρει στήριξη σε επίπεδο κρατών μελών ή σε επίπεδο συστημάτων και να παρέχει τη δυνατότητα ευελιξίας, η οποία θα επιτρέπει στις διάφορες χώρες να αξιολογούν την προσέγγιση την οποία ακολουθούν ως προς την ποιότητα.
- **Συλλογή και χρήση εμπειρογνώσεως**

Στη διάρκεια των δύο τελευταίων ετών, η Επιτροπή έχει συνεργαστεί με σημαντικούς εμπειρογνώμονες σε ολόκληρη την ΕΕ για τον προσδιορισμό παραμέτρων ποιότητας³⁹ και την ανάπτυξη εργαλείων αυτοαξιολόγησης. Κατωτέρω παρουσιάζονται συνοπτικά και άλλες σημαντικές πηγές:

- (1) Θα συμπεριληφθούν δεδομένα σχετικά με την πρόσβαση, τη συμμετοχή και την ποιότητα, προερχόμενα από την έκθεση του δικτύου Eurydice (2016) Key Data on Early Childhood Education and Care, από την έκθεση παρακολούθησης της εκπαίδευσης και της κατάρτισης (2017), καθώς και από την έκθεση του ΟΟΣΑ (2017) Starting Strong V: Key indicators on early childhood education and care.
- (2) CARE (2016) Curriculum Quality Analysis and Impact Review of European early childhood education and care, Policy Recommendations on quality. Αυτό το διεπιστημονικό ευρωπαϊκό ερευνητικό πρόγραμμα διατύπωσε συμπεράσματα και συστάσεις σχετικά με τα προγράμματα σπουδών, την ποιότητα, την ευημερία, τον αντίκτυπο, την πρόσβαση, τη χρηματοδότηση και τη διακυβέρνηση, καθώς και τον ρόλο των επαγγελματιών.
- (3) EENEE (2017) Benefits of early childhood education and care and the conditions under which they can be obtained. Σε αυτή την έκθεση προτείνονται διάφορα είδη καθοριστικών παραγόντων που μπορούν να επηρεάσουν τη δυνατότητα υλοποίησης αυτών των πιθανών οφελών.
- (4) NESET (2017) Current state of national early childhood education and care quality frameworks, or equivalent strategic policy documents, governing early childhood education and care quality in EU Member States.

³⁹ Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2018) Monitoring the Quality of Early Childhood Education and Care – Complementing the 2014 ECEC Quality Framework with indicators, <https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/825252b4-3ec6-11e8-b5fe-01aa75ed71a1/language-en/format-PDF/source-69837044>.

- (5) Έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με την εφαρμογή της σύστασης με τίτλο «Επένδυση στα παιδιά»⁴⁰, το οποίο δημοσιεύθηκε μαζί με τον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων

Επίσης, η ευρωπαϊκή πλατφόρμα για την επένδυση στα παιδιά (EPIC) προσφέρει τεκμηριωμένες ορθές πρακτικές για την υλοποίηση της σύστασης με τίτλο «Επένδυση στα παιδιά» και επικαιροποιημένα προφίλ των χωρών όσον αφορά τις πολιτικές τους σε σχέση με τα παιδιά και τις οικογένειες στην ΕΕ.

- **Εκτίμηση επιπτώσεων**

Λόγω της συμπληρωματικής προσέγγισης των δραστηριοτήτων αυτών ως προς τις πρωτοβουλίες των κρατών μελών, του εθελοντικού χαρακτήρα των προτεινόμενων δραστηριοτήτων και του εύρους των αναμενόμενων επιπτώσεων, δεν διενεργήθηκε εκτίμηση των επιπτώσεων. Αντ' αυτού, η πρόταση καταρτίστηκε με βάση στοιχεία που αντλήθηκαν από προηγούμενες μελέτες, από διαβούλευση με τα κράτη μέλη και από διαβούλευση με τα ενδιαφερόμενα μέρη.

- **Καταλληλότητα και απλούστευση του κανονιστικού πλαισίου**

Ανευ αντικειμένου.

- **Θεμελιώδη δικαιώματα**

Η παρούσα σύσταση σέβεται τα θεμελιώδη δικαιώματα και τηρεί τις αρχές που αναγνωρίζονται από τον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, μεταξύ άλλων το δικαίωμα στην εκπαίδευση, τον σεβασμό της πολιτιστικής, θρησκευτικής και γλωσσικής πολυμορφίας και την απαγόρευση των διακρίσεων. Ειδικότερα, η σύσταση προάγει τα δικαιώματα του παιδιού όπως καθορίζονται στο άρθρο 24 και λαμβάνει υπόψη τη σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα του παιδιού, και ιδίως το άρθρο 29 παράγραφος 1 στοιχείο γ), που ορίζει ότι η εκπαίδευση του παιδιού πρέπει να αποσκοπεί στην ανάπτυξη του σεβασμού για τους γονείς του παιδιού, την ταυτότητά του, τη γλώσσα του και τις πολιτιστικές του αξίες, καθώς και του σεβασμού του για τις εθνικές αξίες της χώρας στην οποία ζει, της χώρας από την οποία μπορεί να κατάγεται και για τους πολιτισμούς που διαφέρουν από τον δικό του⁴¹. Η παρούσα σύσταση πρέπει να εφαρμόζεται σύμφωνα με τα εν λόγω δικαιώματα και αρχές.

4. ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ

Οι δράσεις οι οποίες προτείνονται στην παρούσα σύσταση και οι οποίες έχουν δημοσιονομικές επιπτώσεις θα στηριχθούν στο πλαίσιο των υφιστάμενων πόρων του προγράμματος Erasmus+, καθώς και –ενδεχομένως– του προγράμματος «Ορίζων 2020» ή των Ευρωπαϊκών Διαρθρωτικών και Επενδυτικών Ταμείων, υπό την προϋπόθεση ότι οι διατάξεις των σχετικών βασικών πράξεων προβλέπουν την εν λόγω στήριξη. Η παρούσα πρωτοβουλία δεν προδικάζει τις διαπραγματεύσεις σχετικά με το επόμενο πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο και τα μελλοντικά προγράμματα.

Δεν απαιτούνται πρόσθετοι πόροι από τον προϋπολογισμό της ΕΕ.

⁴⁰ Έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής (2017), Taking stock of the 2013 Recommendation on Investing in children: breaking the cycle of disadvantage, SWD (2017) 258. Βλ. επίσης: Σύσταση της Επιτροπής, της 20ής Φεβρουαρίου 2013, Επένδυση στα παιδιά: Σπάζοντας τον κύκλο της μειονεξίας, (2013/112/ΕΕ) ΕΕ L 59 της 2.3.2013.

⁴¹ Ηνωμένα Έθνη (1989), Σύμβαση για τα δικαιώματα του παιδιού, η οποία εγκρίθηκε στις 20.11.1989.

5. ΛΟΙΠΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

- **Σχέδια εφαρμογής και ρυθμίσεις παρακολούθησης, αξιολόγησης και υποβολής εκθέσεων**

Η πρόοδος θα παρακολουθείται μέσω συσκέψεων της νεοσυσταθείσας ομάδας εργασίας για την προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα στο πλαίσιο του στρατηγικού πλαισίου «Εκπαίδευση και Κατάρτιση 2020», η οποία θα αποτελέσει βήμα διαλόγου για την αμοιβαία μάθηση και την ανταλλαγή ορθών πρακτικών.

Το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο θα εξακολουθήσει να αποτελεί βασικό εργαλείο για την παρακολούθηση της παροχής ποιοτικών υπηρεσιών προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας, όσον αφορά επίσης τους στόχους της Βαρκελώνης⁴², ενώ παράλληλα θα παρέχει περαιτέρω καθοδήγηση στα κράτη μέλη, μεταξύ άλλων, για παράδειγμα, χρησιμοποιώντας ειδικές συστάσεις ανά χώρα, κατά περίπτωση.

Ένα πιθανό νέο κριτήριο αναφοράς για την παροχή υπηρεσιών προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας θα αποτελέσει αντικείμενο περαιτέρω συζήτησης με τα κράτη μέλη. Ενδεχομένως να περιλαμβάνει πιθανή αναθεώρηση του στόχου της Βαρκελώνης για την παροχή επίσημων υπηρεσιών παιδικής φροντίδας, πιθανή συγκριτική αξιολόγηση στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, καθώς και την αναθεώρηση του κριτηρίου αναφοράς που ορίζεται στο στρατηγικό πλαίσιο για την ευρωπαϊκή συνεργασία στον τομέα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης (Εκπαίδευση και Κατάρτιση 2020)⁴³.

Η Επιτροπή θα υποβάλει στο Συμβούλιο έκθεση σχετικά με την πρόοδο της εφαρμογής της σύστασης, σύμφωνα με τους προβλεπόμενους τρόπους υποβολής εκθέσεων του στρατηγικού πλαισίου συνεργασίας στον τομέα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης.

- **Επεξηγηματικά έγγραφα (για οδηγίες)**

Ανευ αντικειμένου.

- **Αναλυτική επεξήγηση των επιμέρους διατάξεων της πρότασης**

Διατάξεις που αφορούν τα κράτη μέλη

Στην πρόταση συνιστάται στα κράτη μέλη να βελτιώσουν την πρόσβαση στις υπηρεσίες προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας, καθώς και την ποιότητα των υπηρεσιών αυτών. Η πρόταση παρουσιάζει το ενωσιακό πλαίσιο ποιότητας της προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας στο παράρτημά της.

Η πρόταση καλεί τα κράτη μέλη να αντιμετωπίσουν τις κύριες προκλήσεις του οικείου τομέα προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας και περιλαμβάνει επιλογές πολιτικής με στόχο:

- να διασφαλίσουν ότι οι υπηρεσίες προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας είναι προσβάσιμες, οικονομικά προσιτές και χωρίς αποκλεισμούς·
- να στηρίξουν την επαγγελματοποίηση του προσωπικού, ανάλογα με τα υφιστάμενα επίπεδα επαγγελματικών προσόντων και συνθηκών εργασίας·

⁴² Συμπεράσματα της Προεδρίας, Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Βαρκελώνης, 15-16 Μαρτίου 2002, έγγραφο SN 100/1/02 REV 1, <http://www.consilium.europa.eu/media/20932/71070.pdf>.

⁴³ Κοινή έκθεση για το 2015 του Συμβουλίου και της Επιτροπής σχετικά με την εφαρμογή του στρατηγικού πλαισίου για την ευρωπαϊκή συνεργασία στον τομέα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης (ΕΚ 2020), *Νέες προτεραιότητες για την ευρωπαϊκή συνεργασία στον τομέα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης*, [2015/C 417/04](https://ec.europa.eu/education/policies/2020_en).

- να ενισχύσουν την ανάπτυξη των αναλυτικών προγραμμάτων προσχολικής εκπαίδευσης, ώστε να μπορούν να καλύπτουν τις ανάγκες των παιδιών σε θέματα ευημερίας και εκπαίδευσης·
- να προωθούν τη διαφάνεια στην παρακολούθηση και την αξιολόγηση των υπηρεσιών σε όλα τα επίπεδα διακυβέρνησης·
- να εξασφαλίζουν επαρκή χρηματοδότηση και νομικό πλαίσιο για την παροχή των υπηρεσιών, μεταξύ άλλων μέσω της δημιουργίας και της διατήρησης ειδικά προσαρμοσμένων εθνικών ή περιφερειακών πλαισίων ποιότητας της προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας.

Διατάξεις που αφορούν την Επιτροπή

Η σύσταση προτείνει να χαιρετιστεί η πρόθεση της Επιτροπής για:

- διευκόλυνση της ανταλλαγής εμπειριών και ορθών πρακτικών μεταξύ των κρατών μελών στο πλαίσιο του στρατηγικού πλαισίου συνεργασίας στον τομέα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης (Εκπαίδευση και Κατάρτιση - ΕΚ 2020)·
- διάθεση χρηματοδότησης της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη στήριξη βελτιώσεων ως προς τη διαθεσιμότητα και την ποιότητα των υπηρεσιών, ειδικότερα μέσω του προγράμματος Erasmus+ και των Ευρωπαϊκών Διαρθρωτικών και Επενδυτικών Ταμείων·
- πρόταση αναθεώρησης, σε συνέχεια των διαβουλεύσεων με τα κράτη μέλη, του κριτηρίου αναφοράς του στρατηγικού πλαισίου «Εκπαίδευση και Κατάρτιση 2020», των στόχων της Βαρκελώνης, καθώς και πιθανή συγκριτική αξιολόγηση των υπηρεσιών προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου και της υλοποίησης του πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων.

Πρόταση

ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

σχετικά με συστήματα προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας υψηλής ποιότητας

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και ιδίως το άρθρο 165,

Έχοντας υπόψη την πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

- (1) Ο ευρωπαϊκός πυλώνας κοινωνικών δικαιωμάτων⁴⁴ ορίζει στην 11η αρχή του ότι όλα τα παιδιά έχουν δικαίωμα σε οικονομικά προσιτή και καλής ποιότητας προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα. Η αρχή αυτή συνάδει με τον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ⁴⁵ όπου η εκπαίδευση αναγνωρίζεται ως δικαίωμα, καθώς και με τον στόχο βιώσιμης ανάπτυξης 4.2⁴⁶ των Ηνωμένων Εθνών όπου προβλέπεται ότι όλα τα κορίτσια και αγόρια θα πρέπει να έχουν πρόσβαση σε ποιοτική προσχολική ανάπτυξη, φροντίδα και νηπιακή εκπαίδευση έως το 2030.
- (2) Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, στην ανακοίνωσή της με τίτλο «Ισχυροποίηση της ευρωπαϊκής ταυτότητας μέσω της εκπαίδευσης και του πολιτισμού»⁴⁷, περιγράφει το όραμα ενός Ευρωπαϊκού Χώρου Εκπαίδευσης, αναγνωρίζοντας τον ρόλο της προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας στη διαμόρφωση σταθερής βάσης για τη μάθηση στο σχολείο και καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής. Στα συμπεράσματα του Συμβουλίου για την ανάπτυξη των σχολείων και την άριστη διδασκαλία⁴⁸ και στην πρόταση της Επιτροπής⁴⁹ για σύσταση του Συμβουλίου σχετικά με τις βασικές ικανότητες της διά βίου μάθησης τονίστηκε εκ νέου ο καθοριστικός ρόλος τον οποίο μπορεί να διαδραματίσει η προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα στην προώθηση της μάθησης για όλα τα παιδιά, της ευημερίας τους και της ανάπτυξής τους.
- (3) Τόσο οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής όσο και οι ερευνητές αναγνωρίζουν ότι η προσχολική ηλικία⁵⁰ είναι εκείνη κατά την οποία τα παιδιά δημιουργούν τα θεμέλια και την ικανότητα να μαθαίνουν καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής τους. Η μάθηση είναι μια σταδιακή διαδικασία· η οικοδόμηση ισχυρών θεμελίων στην προσχολική ηλικία αποτελεί προϋπόθεση για την ανάπτυξη ικανοτήτων υψηλότερου επιπέδου και για την

⁴⁴ Συμβούλιο (2017), Διοργανική διακήρυξη για τον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-13129-2017-INIT/el/pdf>.

⁴⁵ Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, [2012/C 326/02](#).

⁴⁶ Στόχος βιώσιμης ανάπτυξης 4, [UN SDG 4.2](#).

⁴⁷ Ανακοίνωση της Επιτροπής (2017) Ισχυροποίηση της ευρωπαϊκής ταυτότητας μέσω της εκπαίδευσης και του πολιτισμού - Η συμβολή της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στη σύνοδο των ηγετών στο Γκέτεμποργκ, 17 Νοεμβρίου 2017, [COM\(2017\)673 final](#).

⁴⁸ Συμπεράσματα του Συμβουλίου για την ανάπτυξη των σχολείων και την άριστη διδασκαλία, [2017/C 421/03](#).

⁴⁹ Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2018), Πρόταση σύστασης του Συμβουλίου σχετικά με τις βασικές ικανότητες της διά βίου μάθησης, [COM\(2018\)24](#).

⁵⁰ Ο ορισμός της προσχολικής ηλικίας είναι συνήθως από τη γέννηση έως την ηλικία των 6 ετών και αντιστοιχεί στο εκπαιδευτικό επίπεδο ISCED 0.

εκπαιδευτική επιτυχία, ενώ ταυτόχρονα συνιστά βασικό στοιχείο για την υγεία και την ευημερία των παιδιών. Επομένως, η προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα πρέπει να θεωρείται το θεμέλιο των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης και να αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της εκπαιδευτικής αλληλουχίας.

- (4) Η συμμετοχή στην προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα είναι ωφέλιμη για όλα τα παιδιά, και ιδίως για τα παιδιά που βρίσκονται σε μειονεκτική κατάσταση. Προλαμβάνει τη δημιουργία κενών σε βασικές δεξιότητες και, συνεπώς, αποτελεί βασικό εργαλείο για την καταπολέμηση των ανισοτήτων και της εκπαιδευτικής ένδειας. Η παροχή προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας πρέπει να αποτελέσει μέρος μιας ολοκληρωμένης δέσμης μέτρων πολιτικής για τα δικαιώματα των παιδιών, με στόχο να βελτιωθούν τα αποτελέσματα για τα παιδιά και να διαρραγεί ο διαγενεακός κύκλος της μειονεξίας. Επομένως, η βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών συμβάλλει στην υλοποίηση των δεσμεύσεων που αναλήφθηκαν στο πλαίσιο της σύστασης της Επιτροπής με τίτλο «Επένδυση στα παιδιά: Σπάζοντας τον κύκλο της μειονεξίας»⁵¹ και της σύστασης του Συμβουλίου του 2013 για αποτελεσματικά μέτρα ένταξης των Ρομά στα κράτη μέλη⁵².
- (5) Η συμμετοχή στην προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα έχει πολλαπλά οφέλη⁵³ τόσο για τα άτομα όσο και για την κοινωνία συνολικά, από τη βελτίωση των εκπαιδευτικών επιδόσεων και των αποτελεσμάτων στην αγορά εργασίας έως τη μείωση των κοινωνικών και εκπαιδευτικών παρεμβάσεων, την ενίσχυση της συνοχής και την εξάλειψη των αποκλεισμών στις κοινωνίες. Τα παιδιά που έχουν λάβει προσχολική εκπαίδευση για περισσότερο από ένα έτος έχουν υψηλότερες επιδόσεις στα μαθηματικά στην ηλικία των 15 ετών, σύμφωνα με τις μελέτες PISA⁵⁴. Η συμμετοχή σε ποιοτική προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα έχει επίσης αποδειχθεί ότι αποτελεί σημαντικό παράγοντα για την πρόληψη της πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου⁵⁵.
- (6) Η εκπαίδευση από τα πρώτα κιόλας στάδια διαδραματίζει ουσιαστικό ρόλο στο να μάθει κανείς να συμβιώνει σε ανομοιογενείς κοινωνίες. Αυτές οι υπηρεσίες μπορούν να ενισχύσουν την κοινωνική συνοχή και την εξάλειψη των αποκλεισμών με διάφορους τρόπους. Μπορούν να χρησιμεύσουν ως τόποι συνάντησης για οικογένειες. Μπορούν να συμβάλουν στην ανάπτυξη των γλωσσικών ικανοτήτων των παιδιών, τόσο στη γλώσσα στην οποία παρέχεται η υπηρεσία όσο και στη μητρική γλώσσα. Μέσω της κοινωνικο-συναισθηματικής μάθησης, οι εμπειρίες της προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας μπορούν να βοηθήσουν τα παιδιά να μάθουν πώς να δείχνουν ενσυναίσθηση, καθώς και να μάθουν για τα δικαιώματά τους, για την ισότητα, την ανεκτικότητα και τη διαφορετικότητα.
- (7) Η απόδοση της επένδυσης στις πρώτες βαθμίδες της εκπαίδευσης είναι η υψηλότερη μεταξύ όλων των βαθμίδων εκπαίδευσης, ιδίως δε για όσους βρίσκονται σε

⁵¹ Σύσταση της Επιτροπής, της 20ής Φεβρουαρίου 2013, Επένδυση στα παιδιά: Σπάζοντας τον κύκλο της μειονεξίας, (2013/112/ΕΕ) ΕΕ L 59 της 2.3.2013.

⁵² Σύσταση του Συμβουλίου, της 9ης Δεκεμβρίου 2013, για αποτελεσματικά μέτρα ένταξης των Ρομά στα κράτη μέλη

⁵³ Vandenbroeck M. κ.ά. (2017), Benefits of early childhood education and care and the conditions for obtaining them, Report of the European Expert Network on Economics of Education <http://www.eenee.de/eeneeHome/EENEE/Analytical-Reports.html>.

⁵⁴ ΟΟΣΑ (2016), Education at a Glance, <http://www.oecd.org/education/education-at-a-glance-19991487.htm>.

⁵⁵ Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2014), Study on the effective use of early childhood education and care in preventing early school leaving, <https://publications.europa.eu/el/publication-detail/-/publication/7548dd37-c626-4e2d-bd70-625edf707adc/language-en>.

μειονεκτική κατάσταση⁵⁶. Οι δαπάνες για την προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα αποτελούν έγκαιρη επένδυση στο ανθρώπινο κεφάλαιο με υψηλή απόδοση.

- (8) Η διαθεσιμότητα, η προσβασιμότητα και η οικονομική προσιτότητα υποδομών παιδικής φροντίδας υψηλής ποιότητας αποτελούν, επιπροσθέτως, βασικούς παράγοντες που παρέχουν σε γυναίκες –αλλά και σε άνδρες– με ευθύνες φροντίδας τη δυνατότητα να συμμετέχουν στην αγορά εργασίας, όπως αναγνωρίστηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Βαρκελώνης το 2002, από το Ευρωπαϊκό Σύμφωνο για την Ισότητα των Φύλων⁵⁷ και από την ανακοίνωση της Επιτροπής για την ισορροπία μεταξύ επαγγελματικής και ιδιωτικής ζωής, η οποία εκδόθηκε στις 26 Απριλίου 2017⁵⁸. Η απασχόληση των γυναικών συμβάλλει άμεσα στη βελτίωση της κοινωνικοοικονομικής κατάστασης του νοικοκυριού και στην οικονομική ανάπτυξη.
- (9) Η επένδυση στην προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα αποτελεί καλή επένδυση μόνον εάν οι παρεχόμενες υπηρεσίες είναι υψηλής ποιότητας, προσβάσιμες, οικονομικά προσιτές και χωρίς αποκλεισμούς. Τα στοιχεία δείχνουν ότι μόνον οι υψηλής ποιότητας υπηρεσίες προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας αποφέρουν οφέλη· οι υπηρεσίες χαμηλής ποιότητας έχουν σημαντικές αρνητικές επιπτώσεις στα παιδιά και στην κοινωνία συνολικά⁵⁹. Τα μέτρα πολιτικής και οι μεταρρυθμίσεις πρέπει να δώσουν προτεραιότητα στα θέματα ποιότητας.
- (10) Συνολικά, τα κράτη μέλη δαπανούν πολύ λιγότερα χρήματα για την προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα σε σύγκριση με την πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Όπως φαίνεται στην έκθεση αξιολόγησης της προόδου ως προς τους στόχους της Βαρκελώνης⁶⁰, επί του παρόντος δεν υπάρχουν αρκετές διαθέσιμες θέσεις στις υπηρεσίες προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας, ενώ η ζήτηση υπερβαίνει την προσφορά σε όλες σχεδόν τις χώρες. Η έλλειψη διαθεσιμότητας, προσβασιμότητας και οικονομικής προσιτότητας έχει αποδειχθεί ότι αποτελεί ένα από τα κύρια εμπόδια για τη χρήση αυτών των υπηρεσιών⁶¹.
- (11) Στο ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, της 14ης Σεπτεμβρίου 2017, σχετικά με ένα νέο θεματολόγιο δεξιοτήτων για την Ευρώπη⁶², τα κράτη μέλη καλούνται να

⁵⁶ Heckman, J.J. και Mosso, S. (2014), The Economics of Human Development and Social Mobility. *Annual Reviews of Economics*, 6, 689-733.

⁵⁷ Συμπεράσματα του Συμβουλίου, της 7ης Μαρτίου 2011, σχετικά με το Ευρωπαϊκό Σύμφωνο για την Ισότητα των Φύλων (2011-2020)

⁵⁸ [http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52011XG0525\(01\)&from=EL](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52011XG0525(01)&from=EL)

⁵⁹ Ανακοίνωση της Επιτροπής (2017), Πρωτοβουλία με στόχο τη στήριξη της ισορροπίας μεταξύ επαγγελματικής και ιδιωτικής ζωής για τους εργαζόμενους γονείς και φροντιστές, [COM\(2017\)252 final](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52017DC0252&from=EL).

⁶⁰ Melhuish, E. κ.ά. (2015). A Review of Research on the Effects of Early Childhood Education and Care on Child Development. CARE Project Report, <http://ecec-care.org/>.

⁶¹ Έκθεση της Επιτροπής σχετικά με την ανάπτυξη εγκαταστάσεων παιδικής φροντίδας για μικρά παιδιά, με σκοπό την ενίσχυση της συμμετοχής των γυναικών στην εργασία, τη διευκόλυνση της ισορροπίας μεταξύ επαγγελματικής και προσωπικής ζωής των εργαζομένων γονέων και την προώθηση της βιώσιμης και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξης στην Ευρώπη («στόχοι της Βαρκελώνης»), COM(2018) 273 final· <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52018DC0273&rid=1>

⁶² ΟΟΣΑ (2017), Starting Strong 2017: Key OECD Indicators on Early Childhood Education and Care <http://dx.doi.org/10.1787/9789264276116-en>· και σύσταση του Συμβουλίου (2013) για αποτελεσματικά μέτρα ένταξης των Ρομά στα κράτη μέλη, [http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32013H1224\(01\)&from=el](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32013H1224(01)&from=el)· και Eurofound (2015) Early childhood Care: Accessibility and quality of services, https://www.eurofound.europa.eu/sites/default/files/ef_publication/field_ef_document/ef1512en.pdf.

⁶² Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 14ης Σεπτεμβρίου 2017 σχετικά με ένα νέο θεματολόγιο δεξιοτήτων για την Ευρώπη (2017/2002(INI)) P8_TA-PROV(2017)0360

βελτιώσουν την ποιότητα της προσχολικής εκπαίδευσης και αγωγής και να διευρύνουν την πρόσβαση σε αυτή, και να καλύψουν την απουσία επαρκών υποδομών προσφέροντας ποιοτική και προσιτή παιδική μέριμνα για όλα τα επίπεδα εισοδήματος, όπως και να εξετάσουν τη δυνατότητα δωρεάν πρόσβασης για τις οικογένειες που ζουν σε συνθήκες φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού.

- (12) Οι υπηρεσίες προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας πρέπει να θέτουν στο επίκεντρο το παιδί· τα παιδιά μαθαίνουν καλύτερα σε περιβάλλοντα τα οποία βασίζονται στη συμμετοχή των παιδιών και στο ενδιαφέρον τους για μάθηση. Η οργάνωση, η επιλογή των δραστηριοτήτων και τα αντικείμενα μάθησης συχνά αποτελούν αντικείμενο επικοινωνίας μεταξύ των εκπαιδευτικών και των παιδιών. Οι υπηρεσίες θα πρέπει να προσφέρουν ένα ασφαλές περιβάλλον με στοργή και φροντίδα και να παρέχουν έναν κοινωνικό, πολιτισμικό και φυσικό χώρο με μεγάλο εύρος δυνατοτήτων όπου τα παιδιά μπορούν να αναπτύξουν το δυναμικό τους. Οι παρεχόμενες υπηρεσίες σχεδιάζονται καλύτερα όταν βασίζονται στη θεμελιώδη παραδοχή ότι η εκπαίδευση και η φροντίδα είναι αδιαχώριστα στοιχεία.
- (13) Στο πλαίσιο που ορίζεται από τους εθνικούς, περιφερειακούς ή τοπικούς κανονισμούς, οι οικογένειες θα πρέπει να συμμετέχουν σε όλες τις πτυχές της εκπαίδευσης και της φροντίδας για τα παιδιά τους. Η οικογένεια είναι το πρώτο και σημαντικότερο μέρος όπου τα παιδιά μεγαλώνουν και εξελίσσονται, ενώ οι γονείς και οι κηδεμόνες είναι υπεύθυνοι για την ευημερία, την υγεία και την ανάπτυξη κάθε παιδιού. Οι υπηρεσίες προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας αποτελούν ιδανική ευκαιρία για τη δημιουργία μιας ολοκληρωμένης προσέγγισης, καθώς οδηγούν σε μια πρώτη προσωπική επαφή με τους γονείς. Στους γονείς που αντιμετωπίζουν προβλήματα θα μπορούσαν να παρέχονται εξατομικευμένες συμβουλευτικές υπηρεσίες στο πλαίσιο κατ' οίκον επισκέψεων. Προκειμένου να γίνει πραγματικότητα η συμμετοχή τους, οι υπηρεσίες προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας θα πρέπει να σχεδιάζονται σε συνεργασία με τις οικογένειες και να βασίζονται στην εμπιστοσύνη και στον αμοιβαίο σεβασμό⁶³.
- (14) Η συμμετοχή στην προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα μπορεί να αποτελέσει αποτελεσματικό εργαλείο για την επίτευξη εκπαιδευτικής ισότητας για τα παιδιά σε μειονεκτική κατάσταση, όπως παιδιά από οικογένειες μεταναστών ή εθνοτικών μειονοτήτων (για παράδειγμα, Ρομά) και προσφύγων, παιδιά με ειδικές ανάγκες ή αναπηρίες, παιδιά υπό εναλλακτική φροντίδα και παιδιά του δρόμου, παιδιά φυλακισμένων γονέων, καθώς και παιδιά που ζουν σε νοικοκυριά που αντιμετωπίζουν ιδιαίτερο κίνδυνο φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού, όπως οι μονογονεϊκές ή πολυμελείς οικογένειες. Τα παιδιά προσφύγων, λόγω της ευάλωτης θέσης τους, χρειάζονται ενισχυμένη υποστήριξη. Η φτώχεια, οι παράγοντες σωματικού και συναισθηματικού στρες, οι τραυματικές εμπειρίες και οι ελλειπείς γλωσσικές δεξιότητες μπορούν να παρεμποδίσουν τις μελλοντικές εκπαιδευτικές προοπτικές τους και την επιτυχή ένταξή τους σε μια νέα κοινωνία. Η συμμετοχή στην προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα μπορεί να συμβάλει στον μετριασμό αυτών των παραγόντων κινδύνου.
- (15) Η παροχή προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας χωρίς αποκλεισμούς μπορεί να συμβάλει στην υλοποίηση των δεσμεύσεων τις οποίες έχουν αναλάβει τα κράτη μέλη

⁶³

A Children in Europe policy paper (2008), Young children and their services: developing a European approach, http://www.edizionijunior.com/public/INSERTI/CiE%20Policy%20Paper_april%202008_INGLESE.pdf.

στο πλαίσιο της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα του παιδιού⁶⁴ και της Σύμβασης για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρίες⁶⁵, τις οποίες έχουν υπογράψει όλα τα κράτη μέλη.

- (16) Η δημοσίευση μιας πρότασης το 2014 για τις βασικές αρχές ενός πλαισίου ποιότητας⁶⁶ αποτέλεσε την πρώτη δήλωση Ευρωπαίων εμπειρογνομόνων από 25 χώρες σχετικά με την ποιότητα στην προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα. Οι δηλώσεις βασίζονται σε πέντε διαστάσεις: πρόσβαση· εργατικό δυναμικό· πρόγραμμα σπουδών· παρακολούθηση και αξιολόγηση· και διακυβέρνηση και χρηματοδότηση. Συνολικά διατυπώνονται δέκα δηλώσεις για την ενίσχυση της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας. Αυτό το έγγραφο κοινοποιήθηκε σε πολλές χώρες από τοπικούς ενδιαφερόμενους φορείς που μετέχουν στην παρέμβαση πολιτικής, στην έρευνα και σε πρωτοβουλίες κατάρτισης. Σε αυτές τις χώρες, το προσχέδιο του πλαισίου λειτούργησε ως ισχυρός καταλύτης αλλαγής, συμβάλλοντας σε διαδικασίες διαβούλευσης για θέματα πολιτικής βάσει των οποίων διατηρήθηκαν οι υφιστάμενες πορείες μεταρρύθμισης.
- (17) Και οι πέντε διαστάσεις του πλαισίου ποιότητας είναι ουσιώδεις για την εξασφάλιση υπηρεσιών υψηλής ποιότητας. Ειδικότερα το έργο των επαγγελματιών στον κλάδο της προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας έχει μακροχρόνιο αντίκτυπο στη ζωή των παιδιών. Ωστόσο, σε πολλές χώρες το επάγγελμα αυτό έχει μάλλον χαμηλό προφίλ και κύρος⁶⁷.
- (18) Για την εκπλήρωση του επαγγελματικού τους ρόλου όσον αφορά την υποστήριξη των παιδιών και των οικογενειών τους, το προσωπικό στον κλάδο της προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας απαιτείται να διαθέτει σύνθετες γνωστικές δεξιότητες και ικανότητες, καθώς και βαθιά κατανόηση της ανάπτυξης των παιδιών. Η επαγγελματοποίηση του προσωπικού είναι ουσιώδους σημασίας, καθώς τα υψηλότερα επίπεδα προετοιμασίας συσχετίζονται θετικά με υπηρεσίες καλύτερης ποιότητας, αλληλεπιδράσεις προσωπικού-παιδιών υψηλότερης ποιότητας και, συνεπώς, καλύτερα αναπτυξιακά αποτελέσματα για τα παιδιά⁶⁸.
- (19) Πολλοί πάροχοι υπηρεσιών συνεργάζονται με βοηθούς, των οποίων ο κύριος ρόλος συνίσταται στην παροχή υποστήριξης στους εκπαιδευτικούς που εργάζονται άμεσα με παιδιά και οικογένειες. Συνήθως διαθέτουν λιγότερα επαγγελματικά προσόντα από τους εκπαιδευτικούς, ενώ σε πολλές χώρες δεν υπάρχουν απαιτήσεις προσόντων για τη θέση του βοηθού. Επομένως, η επαγγελματοποίηση του προσωπικού,

⁶⁴ Σύμβαση για τα δικαιώματα του παιδιού (1989), <http://www.refworld.org/cgi-bin/texis/vtx/rwmain/opendocpdf.pdf?reldoc=y&docid=4bcbf83a2>.

⁶⁵ Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρίες (2006), [Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρίες](#).

⁶⁶ Θεματική ομάδα εργασίας για την προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα (2014), Proposal for key principles of a Quality Framework for Early Childhood Education and Care, έκθεση της ομάδας εργασίας για την προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα υπό την αιγίδα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, http://ec.europa.eu/assets/eac/education/policy/strategic-framework/archive/documents/ecec-quality-framework_en.pdf.

⁶⁷ Eurofound (2015), Early Childhood Care: working conditions, training and quality-A systematic review <https://www.eurofound.europa.eu/el/publications/report/2015/working-conditions-social-policies/early-childhood-care-working-conditions-training-and-quality-of-services-a-systematic-review>.

⁶⁸ Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2011), CoRe: Competence Requirements in Early Childhood Education and Care, <https://download.ei-ie.org/Docs/WebDepot/CoReResearchDocuments2011.pdf>.

συμπεριλαμβανομένων των βοηθών, είναι απαραίτητη⁶⁹. Η συνεχής επαγγελματική εξέλιξη αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της βελτίωσης των ικανοτήτων των βοηθών.

- (20) Το πλαίσιο ποιότητας ή ισοδύναμο έγγραφο μπορεί να αποτελέσει αποτελεσματικό στοιχείο ορθής διακυβέρνησης στην προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα. Σύμφωνα με τη γνώμη των εμπειρογνομόνων και μια πρόσφατη επισκόπηση πολιτικής⁷⁰, οι χώρες που αναπτύσσουν και εφαρμόζουν πλαίσια ποιότητας ακολουθούν πιο ολοκληρωμένες και συνεπείς προσεγγίσεις όσον αφορά τις μεταρρυθμίσεις.
- (21) Τα κράτη μέλη έχουν θεσπίσει κριτήρια αναφοράς και στόχους όσον αφορά τη συμμετοχή των παιδιών στην προσχολική ηλικία και φροντίδα. Το 2002 το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Βαρκελώνης θέσπισε στόχους⁷¹ για την παροχή επίσημης βρεφονηπιακής μέριμνας για το 90 % τουλάχιστον των παιδιών μεταξύ της ηλικίας των τριών ετών και της ηλικίας υποχρεωτικής σχολικής φοίτησης στην Ένωση και για το 33 % τουλάχιστον των παιδιών ηλικίας κάτω των τριών ετών έως το 2010. Αυτοί οι στόχοι επιβεβαιώθηκαν εκ νέου στο Ευρωπαϊκό Σύμφωνο για την Ισότητα των Φύλων 2011-2020. Η ανάλυση της προόδου που επιτυγχάνεται ως προς τα εν λόγω κριτήρια αναφοράς περιγράφεται λεπτομερώς στην έκθεση της Επιτροπής για τους στόχους της Βαρκελώνης⁷². Το στρατηγικό πλαίσιο για την ευρωπαϊκή συνεργασία στον τομέα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης⁷³ έχει θέσει ένα κριτήριο αναφοράς της τάξης του 95 % όσον αφορά τη συμμετοχή των παιδιών ηλικίας από τεσσάρων ετών μέχρι την ηλικία έναρξης της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης.
- (22) Τα κράτη μέλη έχουν σημειώσει ικανοποιητική συνολική πρόοδο τα τελευταία χρόνια όσον αφορά τη βελτίωση της διαθεσιμότητας των υπηρεσιών προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας. Το κριτήριο αναφοράς του στρατηγικού πλαισίου «Εκπαίδευση και Κατάρτιση 2020» και ο στόχος της Βαρκελώνης για παιδιά ηλικίας κάτω των 3 ετών έχουν επιτευχθεί. Ο στόχος της Βαρκελώνης για παιδιά από την ηλικία των 3 ετών μέχρι την ηλικία υποχρεωτικής σχολικής φοίτησης δεν έχει επιτευχθεί ακόμη, παρά την πρόοδο που έχει σημειωθεί από το 2011. Το 2016 το 86,3% των παιδιών της συγκεκριμένης ηλικιακής ομάδας έλαβε προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα. Ωστόσο, αυτοί οι μέσοι όροι κρύβουν σημαντικές διαφορές μεταξύ κρατών μελών, περιφερειών και κοινωνικών ομάδων⁷⁴. Χρειάζονται περαιτέρω προσπάθειες για να διασφαλιστεί ότι όλα τα παιδιά έχουν πρόσβαση σε

⁶⁹ Peeters, J., Sharmahd, J., Budginaite I. (2016), Professionalisation of Childcare Assistants in Early Childhood Education and Care (ECEC): Pathways towards Qualification, έκθεση του NESET II, <http://www.earlychildhoodworkforce.org/node/228>.

⁷⁰ Lazzari A. (2017), [The current state of national ECEC quality frameworks, or equivalent strategic policy documents, governing ECEC quality in EU Member States](#), έκθεση του NESET II.

⁷¹ Συμπεράσματα της Προεδρίας, Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Βαρκελώνης, 15-16 Μαρτίου 2002, έγγραφο SN 100/1/02 REV 1. <http://www.consilium.europa.eu/media/20932/71070.pdf>

⁷² Έκθεση της Επιτροπής σχετικά με την ανάπτυξη εγκαταστάσεων παιδικής φροντίδας για μικρά παιδιά, με σκοπό την ενίσχυση της συμμετοχής των γυναικών στην εργασία, τη διευκόλυνση της ισορροπίας μεταξύ επαγγελματικής και προσωπικής ζωής των εργαζομένων γονέων και την προώθηση της βιώσιμης και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξης στην Ευρώπη («στόχοι της Βαρκελώνης»), COM(2018) 273 final· <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52018DC0273&rid=1>

⁷³ Κοινή έκθεση για το 2015 του Συμβουλίου και της Επιτροπής σχετικά με την εφαρμογή του στρατηγικού πλαισίου για την ευρωπαϊκή συνεργασία στον τομέα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης (ΕΚ 2020), *Νέες προτεραιότητες για την ευρωπαϊκή συνεργασία στον τομέα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης*, [2015/C 417/04](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52018DC0273&rid=1).

⁷⁴ Έκθεση της Επιτροπής σχετικά με την ανάπτυξη εγκαταστάσεων παιδικής φροντίδας για μικρά παιδιά, με σκοπό την ενίσχυση της συμμετοχής των γυναικών στην εργασία, τη διευκόλυνση της ισορροπίας μεταξύ επαγγελματικής και προσωπικής ζωής των εργαζομένων γονέων και την προώθηση της βιώσιμης και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξης στην Ευρώπη («στόχοι της Βαρκελώνης»), COM(2018) 273 final· <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52018DC0273&rid=1>

προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα υψηλής ποιότητας σε όσο μικρή ηλικία το ζητούν οι γονείς. Συγκεκριμένα, απαιτούνται ειδικά μέτρα για τη δημιουργία μεγαλύτερης πρόσβασης για τα παιδιά που βρίσκονται σε μειονεκτική κατάσταση⁷⁵.

- (23) Η παρούσα σύσταση επιδιώκει να εδραιώσει μια κοινή αντίληψη της έννοιας της ποιότητας στο σύστημα προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας. Παρουσιάζει πιθανές δράσεις τις οποίες μπορούν να εξετάσουν οι κυβερνήσεις, ανάλογα με τις ιδιαίτερες συνθήκες τους. Η παρούσα σύσταση απευθύνεται επίσης σε γονείς, ιδρύματα και οργανώσεις, συμπεριλαμβανομένων των κοινωνικών εταίρων και των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών που επιδιώκουν να ενισχύσουν τον κλάδο.
- (24) Η προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα, όπως νοείται στην παρούσα σύσταση⁷⁶, θα πρέπει να θεωρείται ότι αναφέρεται σε οποιοδήποτε ρυθμιζόμενο σύστημα το οποίο παρέχει εκπαίδευση και φροντίδα για τα παιδιά, από τη γέννησή τους έως την ηλικία υποχρεωτικής πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης –ανεξάρτητα από το περιβάλλον, τη χρηματοδότηση, το ωράριο λειτουργίας ή το περιεχόμενο του προγράμματος– και περιλαμβάνει την παροχή ημερήσιας φροντίδας σε ειδικά κέντρα ή στο οικογενειακό περιβάλλον· την παροχή ιδιωτικά και δημόσια χρηματοδοτούμενης αγωγής· την παροχή προσχολικής και νηπιακής αγωγής.
- (25) Η παρούσα σύσταση σέβεται πλήρως τις αρχές της επικουρικότητας και της αναλογικότητας.

ΣΥΝΙΣΤΑ ΣΤΑ ΚΡΑΤΗ ΜΕΛΗ

Σύμφωνα με την εθνική και την ευρωπαϊκή νομοθεσία, τους διαθέσιμους πόρους και τις εθνικές περιστάσεις, και σε στενή συνεργασία με όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη:

1. Να βελτιώσουν την πρόσβαση σε συστήματα προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας υψηλής ποιότητας, σύμφωνα με τις δηλώσεις που παρατίθενται στο «Πλαίσιο ποιότητας για την προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα» το οποίο παρουσιάζεται στο παράρτημα της παρούσας σύστασης και σύμφωνα με την 11η αρχή του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων.
2. Να καταβάλουν προσπάθειες ώστε να διασφαλίσουν ότι οι υπηρεσίες προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας είναι προσβάσιμες, οικονομικά προσιτές και χωρίς αποκλεισμούς. Θα μπορούσαν να εξεταστούν οι ακόλουθες δυνατότητες:
 - α) ανάλυση της προσφοράς και ζήτησης από οικογένειες, προκειμένου να προσαρμοστεί καλύτερα η προσφορά υπηρεσιών προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας στις ανάγκες τους, με σεβασμό στις επιλογές των γονέων·
 - β) ανάλυση και αντιμετώπιση όλων των εμποδίων που ενδέχεται να συναντήσουν οι οικογένειες, όπως είναι το κόστος, τα εμπόδια λόγω ένδειας, η γεωγραφική τοποθεσία, το ανελαστικό ωράριο λειτουργίας, τα πολιτισμικά και γλωσσικά εμπόδια, οι διακρίσεις, καθώς και η ελλιπής πληροφόρηση·
 - γ) καθιέρωση επαφών με όλες τις οικογένειες, και ιδίως με οικογένειες σε μειονεκτική κατάσταση, με στόχο την ενημέρωσή τους για τα οφέλη της συμμετοχής στην προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα και την ανάπτυξη εμπιστοσύνης στις υπηρεσίες·

⁷⁵ Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2017), [Έκθεση παρακολούθησης της εκπαίδευσης και της κατάρτισης](#).

⁷⁶ ISCED 0.1 και ISCED 0.2.

- δ) εξασφάλιση πρόσβασης για όλα τα παιδιά σε προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα καλής ποιότητας, ιδανικά με εργασίες στο κατάλληλο επίπεδο διακυβέρνησης με στόχο να διασφαλιστεί το δικαίωμα σε προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα καλής ποιότητας·
 - ε) παροχή υπηρεσιών προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας χωρίς αποκλεισμούς για όλα τα παιδιά, συμπεριλαμβανομένων των παιδιών που προέρχονται από διαφορετικά περιβάλλοντα, καθώς και των παιδιών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες ή αναπηρίες, αποφεύγοντας τον διαχωρισμό και ενθαρρύνοντας τη συμμετοχή τους, ανεξάρτητα από το εργασιακό καθεστώς των γονέων ή των φροντιστών τους·
 - στ) υποστήριξη όλων των παιδιών στην εκμάθηση της γλώσσας διδασκαλίας, διασφαλίζοντας παράλληλα ότι επιδοκιμάζεται και αναδεικνύεται η αξία της μητρικής γλώσσας των παιδιών.
3. Να υποστηρίζουν την επαγγελματοποίηση του προσωπικού στον κλάδο της προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας. Ανάλογα με το υφιστάμενο επίπεδο επαγγελματικών προσόντων και συνθηκών εργασίας, οι επιτυχημένες προσπάθειες μπορεί να περιλαμβάνουν τα εξής:
- α) αναβάθμιση του κύρους των επαγγελματιών στον κλάδο της προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας με τη δημιουργία επαγγελματικών προτύπων, την εναρμόνιση των απαιτήσεων προσόντων, του επαγγελματικού κύρους και των προοπτικών σταδιοδρομίας των εκπαιδευτικών στον κλάδο της προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας με τα αντίστοιχα των εκπαιδευτικών της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, καθώς και με τη δημιουργία οδών επαγγελματοποίησης για το προσωπικό με λίγα ή καθόλου προσόντα και ειδικών οδών για την πιστοποίηση των βοηθών·
 - β) βελτίωση της αρχικής εκπαίδευσης και της συνεχούς επαγγελματικής ανέλιξης ώστε να λαμβάνονται πλήρως υπόψη η ευημερία, οι μαθησιακές και οι αναπτυξιακές ανάγκες των παιδιών, οι συναφείς κοινωνικές εξελίξεις και η πλήρης κατανόηση των δικαιωμάτων των παιδιών·
 - γ) εξασφάλιση χρόνου για το προσωπικό, για επαγγελματικές δραστηριότητες όπως προβληματισμό, σχεδιασμό, συζήτηση με γονείς και συνεργασία με άλλους επαγγελματίες και συναδέλφους·
 - δ) επιδίωξη του εφοδιασμού του προσωπικού με τις κατάλληλες ικανότητες ώστε να ανταποκρίνεται στις ατομικές ανάγκες των παιδιών από διαφορετικά περιβάλλοντα και των παιδιών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες ή αναπηρίες, μέσω της προετοιμασίας του προσωπικού για τη διαχείριση ομάδων που χαρακτηρίζονται από πολυμορφία.
4. Να ενισχύσουν την ανάπτυξη των αναλυτικών προγραμμάτων προσχολικής εκπαίδευσης, ούτως ώστε να καλύπτουν τις ανάγκες των παιδιών σε θέματα ευημερίας και εκπαίδευσης. Οι προσεγγίσεις που υποστηρίζουν την ανάπτυξη των προγραμμάτων σπουδών και τις κοινωνικές, συναισθηματικές, μαθησιακές και γλωσσικές ικανότητες των παιδιών θα μπορούσαν να περιλαμβάνουν τα εξής:
- α) διασφάλιση ισορροπίας στην παροχή κοινωνικο-συναισθηματικής ευημερίας και μάθησης, με αναγνώριση της σημασίας του παιχνιδιού, της επαφής με τη φύση, του ρόλου της μουσικής, των τεχνών και της σωματικής άσκησης·

- β) προαγωγή της ενσυναίσθησης, της συμπόνιας και της επίγνωσης σε θέματα ισότητας και πολυμορφίας·
 - γ) παροχή ευκαιριών για έκθεση σε γλωσσικά ερεθίσματα από μικρή ηλικία και μάθηση μέσω δραστηριοτήτων παιχνιδιού· και εξέταση της δυνατότητας καθιέρωσης δίγλωσσων προσχολικών προγραμμάτων·
 - δ) προσφορά καθοδήγησης σε παρόχους υπηρεσιών όσον αφορά την κατάλληλη ανά ηλικία χρήση των ψηφιακών εργαλείων και των αναδυόμενων νέων τεχνολογιών·
 - ε) προώθηση της περαιτέρω ενοποίησης της προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας στην εκπαιδευτική αλληλουχία και υποστήριξη της συνεργασίας μεταξύ του προσωπικού της προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας και του προσωπικού της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, καθώς και της ομαλής μετάβασης των παιδιών στο δημοτικό σχολείο.
5. Να προωθούν τη διαφάνεια και τη συνοχή στην παρακολούθηση και την αξιολόγηση των υπηρεσιών προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας σε όλα τα επίπεδα, με στόχο την ανάπτυξη πολιτικών. Οι αποτελεσματικές προσεγγίσεις θα μπορούσαν να περιλαμβάνουν τα εξής:
- α) χρήση εργαλείων αυτοαξιολόγησης, ερωτηματολογίων και κατευθυντήριων γραμμών παρατήρησης στο πλαίσιο της διαχείρισης ποιότητας σε επίπεδο συστήματος και υπηρεσιών·
 - β) χρήση επαρκών μεθόδων ανάλογα με την κάθε ηλικία προκειμένου να προωθείται η συμμετοχή των παιδιών και να ακούγονται οι απόψεις, οι ανησυχίες και οι ιδέες των παιδιών, καθώς και να λαμβάνονται υπόψη στη διαδικασία αξιολόγησης·
 - γ) εφαρμογή των υφιστάμενων εργαλείων για τη βελτίωση του ενταξιακού χαρακτήρα των υπηρεσιών προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας, όπως είναι το εργαλείο αυτοαξιολόγησης περιβάλλοντος ενταξιακής πρώιμης παιδικής εκπαίδευσης το οποίο αναπτύχθηκε από τον Ευρωπαϊκό Φορέα για την Ειδική Αγωγή και την Ενταξιακή Εκπαίδευση.
6. Να έχουν ως στόχο τη διασφάλιση επαρκούς χρηματοδότησης και νομικού πλαισίου για την παροχή υπηρεσιών προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας. Θα μπορούσαν να εξεταστούν οι ακόλουθες δυνατότητες:
- α) αύξηση των επενδύσεων στην προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα με ιδιαίτερη έμφαση στη διαθεσιμότητα, την ποιότητα και την οικονομική προσιτότητα, συμπεριλαμβανομένης της αξιοποίησης των ευκαιριών χρηματοδότησης που προσφέρονται από τα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία·
 - β) δημιουργία και διατήρηση ειδικά προσαρμοσμένων εθνικών ή περιφερειακών πλαισίων ποιότητας·
 - γ) προώθηση της περαιτέρω ενοποίησης των υπηρεσιών για οικογένειες και παιδιά, κυρίως με κοινωνικές και υγειονομικές υπηρεσίες·
 - δ) ενσωμάτωση ισχυρών πολιτικών προστασίας/διαφύλαξης των παιδιών στο πλαίσιο του συστήματος προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας, με στόχο τη συμβολή στην προστασία των παιδιών από κάθε μορφή βίας.

7. Να υποβάλλουν εκθέσεις μέσω των υφιστάμενων πλαισίων και εργαλείων σχετικά με την εμπειρία και την πρόοδο που σημειώνεται όσον αφορά την πρόσβαση στα συστήματα προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας, καθώς και όσον αφορά την ποιότητα των συστημάτων αυτών.

ΧΑΙΡΕΤΙΖΕΙ ΔΙΑ ΤΗΣ ΠΑΡΟΥΣΗΣ ΤΗΝ ΠΡΟΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ:

8. Να διευκολύνει την ανταλλαγή εμπειριών και ορθών πρακτικών μεταξύ των κρατών μελών βάσει του στρατηγικού πλαισίου συνεργασίας στον τομέα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης και των μεταγενέστερων προγραμμάτων, καθώς και στην Επιτροπή Κοινωνικής Προστασίας.
9. Να στηρίζει τη συνεργασία των κρατών μελών, με βάση τη ζήτησή τους, διοργανώνοντας δραστηριότητες μάθησης και συμβουλευτικής από ομοτίμους.
10. Να στηρίζει την ανάπτυξη υπηρεσιών προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας υψηλής ποιότητας χωρίς αποκλεισμούς, μέσω της διάθεσης χρηματοδότησης από την ΕΕ, ιδίως στο πλαίσιο του προγράμματος Erasmus+ και των Ευρωπαϊκών Διαρθρωτικών και Επενδυτικών Ταμείων, συμπεριλαμβανομένου του Interreg, με την επιφύλαξη των διαπραγματεύσεων για το επόμενο πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο.
11. Να προτείνει επικαιροποιημένα ευρωπαϊκά κριτήρια αναφοράς ή στόχους για την προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα, με σκοπό την παροχή υπηρεσιών σύμφωνα με το ενδεχομένως αναθεωρημένο κριτήριο αναφοράς του στρατηγικού πλαισίου ΕΚ 2020 και τους στόχους της Βαρκελώνης, κατόπιν διαβούλευσης με τα κράτη μέλη.
12. Να υποβάλει έκθεση στο Συμβούλιο σχετικά με την περαιτέρω συνέχεια της σύστασης, σύμφωνα με τους προβλεπόμενους τρόπους υποβολής εκθέσεων των υφιστάμενων πλαισίων και εργαλείων.

Βρυξέλλες,

Για το Συμβούλιο

Ο Πρόεδρος